

فلسفه حجاب از دیدگاه عقل و نقل

تهمینه مولایی پاره^۱

چکیده

در این مقاله، به مطالعه و تحلیل فلسفه حجاب از دیدگاه عقل و نقل پرداخته شده است. تحلیل و بررسی این مسئله مهم است زیرا حجاب به عنوان یک مفهوم فرهنگی و دینی در جوامع اسلامی و باورهای مسلمین وجود دارد. روش پژوهش حاضر با استفاده از روش تحلیل مطالعاتی و بررسی متون دینی، آثار تاریخی و مطالعات اجتماعی، و از منابع نقلی (آیات و روایات) و عقلانی برای بررسی این موضوع استفاده شده است. نتایج این پژوهش نشان داده است که اندیشه‌های مختلف درباره حجاب از دیدگاه عقل از جمله: حفظ کرامت و شخصیت زن، استحکام بنیاد خانواده، آرامش روانی فرد و جامعه و ... و همچنین از دیدگاه نقل من جمله: تبعیت از دستور خداوند، عفت و پاکدامنی و ... قابل توجیه و تبیین هستند و این بیان می‌تواند به فهم بهتر حجاب و برقراری تعامل هوشمندانه با اشخاصی که در آن تشکیک می‌کنند، کمک بسیار خوبی باشد.

کلیدواژگان: الگوی سوم زن، حجاب، عقل، فلسفه، نقل

^۱. طلبه سطح دو، مدرسه علمیه حضرت زینب (سلام الله علیها)، ایزده

TahminehM@gamil.cim

مقدمه

حجاب و عفاف در قاموس بشری، واژه‌های آشنایی هستند که در گذر زمان از سنت به سوی مدرنیته، فراز و نشیب‌های زیادی را طی کرده است. در این میان مردان و زنان (به خصوص زنان) در مسیر تند باد حرکت به سوی مدرنیسم، در معرض برهنگی فرهنگی و فرهنگ برهنگی قرار گرفتند تا در توسعه سرمایه داری نقش خویش را ایفا کنند. اما با گذر زمان از هویت و شخصیت و ماهیت خود بیشتر دور شدند و در یک حرکت جدید با بازگشت دوباره به سوی منیت خویش و توجه به سرشت و طبیعت و احتیاجات حقیقی، خود را در میان معنویت و هویت خویش را در «عفاف و حجاب» جستجو کردند.

زن از دیدگاه اسلام دارای شخصیتی والا و ارزشمند است که وجود او زینت بخش آفرینش و افق روحش تجلی گاه رحمت و لطافت خلقت می‌باشد. زن مظهر ظرافت و جمال آفرینش است و اصلاح جامعه در مرحله نخست در گروی تقوای زن و پاکدامنی او می‌باشد؛ چرا که سلامت اساسی‌ترین بخش جامعه که خانواده است وابسته به عفت و تقوای اوست. بر همین اساس باید اقرار کرد که زن یکی از مؤثرترین مربیان بشر است که می‌تواند با تربیت فرزندان صالح، امتی را رهایی بخشد و جامعه‌ای را نجات دهد. از این رو جایگاه بسیار والای این گوهر ارزشمند آفرینش اقتضا می‌کند که در صدف حجاب قرار گیرد تا ارزش حقیقی او حفظ شود. یکی از فلسفه‌های اصلی حجاب و پوشش برای زن در اسلام چیزی جز حفظ ارزش‌های والای زن نمی‌باشد. با تأمل در آیات قرآن و احادیث معصومین علیهم السلام در می‌یابیم که اصل پوشش امری ذاتی و فطری برای انسان به شمار می‌رود و برهنگی، فتنه‌ای است که انسان در اثر وسوسه‌های شیطان به آن دچار می‌شود و جامعه و خویشتن را به آسیب‌های فراوان دچار می‌کند. و از آنجای که عقل از دیدگاه قرآن سند است.^۱ لذا حجاب و پوشش از دیدگاه عقلی نیز پسندیده و نیکوست.

مقام معظم رهبری درباره حجاب می‌فرماید: «ما بایستی زن را، هم باحجاب نشان بدهیم، هم سرشار از ارزش‌هایی که اسلام و انقلاب برای او در نظر گرفته است... مهم‌ترین مسأله، آن گوهر عفت زن، آن عضو اصلی و رکن اساسی خانواده بودن، آن عضو اصلی و رکن اساسی فعالیت‌های جامعه بودن، آن تأثیر زن در رشد جامعه و رشد مردان، آن تأثیر زن در واقعیت‌های گذشته ما از قبیل انقلاب و جنگ و غیره است.»

^۱ مطهری مرتضی، آشنایی با قرآن، ص ۵۰، ج ۱، بی جا، بی تا.

چنان که مقام معظم رهبری نیز در سخنان یاد شده تأکید فرمودند، یکی از حوزه‌های مهمی که امروز رسانه ملی در جهت ارتقای جایگاه و شخصیت زن در جامعه اسلامی باید به آن بپردازد، ترویج و نهادینه‌سازی فرهنگ عفاف و حجاب با بهره‌گیری از ابزار هنر و جذابیت‌های رسانه‌ای است.^۱ لذا در پژوهش حاضر به بررسی فلسفه عقلی و نقلی حجاب خواهیم پرداخت.

مفهوم شناسی

"الگوی سوم زن": یکی از مهم‌ترین و شاید اصلی‌ترین مولفه در مفهوم الگوی سوم زن بحث هویت هست. پس یکی دیگر از مولفه‌های مهمی که میتوانیم کار کنیم، بحث هویت زن و فطری بودن تمایلات او هست. پارسونز در نظریه کارکردگرایی ساختاری خودش توضیح میدهد که نقشهای جنسیتی خانم‌ها بر اساس فطرتشان هست. زمانی که مقام معظم رهبری ساحت‌های سه‌گانه را در بحث الگوی سوم صادر کردند اولین ساحتی که ذکر کردند و از نظر ایشان مهم‌تر بود، ساحت "رشد و تعالی خویش بود"؛ یعنی ابتدا به ساحت فردی و بعد به ساحت‌های خانوادگی و اجتماعی زن پرداختند. به این معنا که یک زن ابتدا باید بتواند هویت خودش را تثبیت کند و به شان و منزلت حقیقی خودش برسد تا بعد بتواند در عرصه خانواده و اجتماع هم به نحو مطلوب هویت خودش را ارائه کند.^۲

پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران یکی از مسائلی که به شکلی جدی مورد بحث و توجه افکار عمومی ایران و جهان قرار گرفت موضوع «زن» بود. انقلاب اسلامی در فضایی به پیروزی رسید که مکاتب گوناگون و ایدئولوژی‌های سکولار مدرن هر یک به فراخور مبانی و جهت‌گیری‌های خود نگاهی خاص به مقوله‌ی زن را ترویج و فرهنگ عمومی جوامع مختلف تحت تأثیر این نگاه‌ها ساخته می‌شد. اما انقلاب اسلامی حرف و نگاهی نو و تحول‌آفرین را در این موضوع پیش‌روی بشریت گذاشت. این نگاه جدید در قالب کنش‌گری و فعالیت «زن مسلمان ایرانی» عینیت یافت و به تعبیر حضرت آیت الله خامنه‌ای «الگوی سوم زن» را تحقق بخشید. الگویی که «نه شرقی است و نه غربی»: در الگوی سوم که براساس گفتمان انقلاب اسلامی و رهنمودهای حضرت امام (ره) و مقام معظم رهبری (مدظله العالی)، شکل گرفته است زن، هم رکن خانواده است و هم در عرصه‌های سیاسی، اجتماعی، حکومتی، مشارکت اثرگذار و فعال دارد. الگوی سوم زن، یک الگوی مستقل از الگوی غرب و شرق است؛ براساس الگوی سوم زن و

^۱ سخنان مقام معظم رهبری در دیدار با مدیران و برنامه‌سازان کشورهای مختلف، ۱۳۸۵/۲/۲۶، در پایگاه

اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای

^۲ خانی مهتاب و حفیظه مهدیان، *مولفه‌های بازنمایی الگوی سوم زن مسلمان در رسانه‌ها*، مجله‌نخبگان علوم مهندسی، جلد ۸، شماره ۴، سال ۱۴۰۲ ش.

گفتمان انقلاب اسلامی، نقش زن، یک نقش تاریخ ساز و تمدن ساز است. برخلاف الگوی زن غربی، زن در الگوی سوم، توحیدمحور و تمدن ساز است. لکن در دوران جنگ ترکیبی معاصر، شاهد هستیم که دشمن از طریق فضای مجازی به دنبال آن است که ادراکات معرفتی جامعه را مختل کند و الگوی زن را تغییر دهد. در بازخورد به این هجمه ها، رسالت دانشگاه بعنوان کانون تعلیم و تربیت فرهیختگان جامعه ایرانی، بسترسازی فرهنگی در راستای دستیابی به الگوی سوم است. زن مسلمان ایرانی باید هویت خود را پیدا کند. به دور از الگوی شرق و غرب باید به زن بودن خود افتخار کند و آن را یک امتیاز بداند. الگوی سوم زن مسلمان باید تاریخ ساز باشد از الگوی شرق و غرب پرهیز کند. علاوه بر این که نقش مادری و همسراری را خوب ایفا می کند کنشگر اجتماعی، سیاسی و فرهنگی نیز باشد.^۱

حجاب در لغت: حجاب به معنای پوشش و آن چه به وسیله آن، خود را می پوشانند و نیز حایل بین دو چیز آمده است. جمع حجاب به معنا حجب است.^۲

حجاب در اصطلاح: در اصطلاح واژه‌ی حجاب بیشتر در مورد پوشش زن به کار می رود که به این معنا (پرده) یعنی در پشت پرده بودن زن. آنچه امروزه از کلمه‌ی حجاب برداشت می شود، کمی متفاوت از کاربرد آن در گذشته است. امروزه حجاب یعنی پوشش برای زنان، شاید به اعتبار پشت پرده واقع شدن زن باشد، به گفته‌ی مرحوم شهید مطهری (ره) معنای اصطلاحی حجاب بیشتر در عصر ما پیدا شده است، اما فقها در کتب فقهی از واژه «ستر» به معنای پوشش استفاده می کنند و کم تر از کلمه‌ی حجاب به معنای پوشش استفاده می نمایند.^۳

" حجاب " به دو معنی پوشیدن و پرده و حاجب می باشد. به حسب معنی اصلی لغت ، هر پوششی را حجاب نمی گویند ، تنها آن پوشش که با پشت پرده واقع شدن ایجاد می شود، حجاب نام دارد.

استعمال لفظ حجاب به معنی پوشیدگی زن متعلق به عصر جدید است.^۴ حجاب در اصل به معنای مانع از تلاقی دو چیز یا اثر آن دو است؛ چه هر دو چیز مادی باشند یا معنوی، یا یکی مادی و دیگری معنوی و نیز بدون تفاوت از این ناحیه که آن مانع و حجاب، شیء مادی باشد یا امر معنوی. همچنین حجاب در اصطلاح فقه، به معنای پوشش

^۱ همایش ملی حضور مؤثر زن، ۱۳/۱۰/۱۴۰۲ ه. ش.

^۲ ابن منظور، محمد بن مکرم، *لسان العرب*، ص: ۳۶، ج ۴، بیروت: دار صادر، ۲۰۰۰م.

^۳ پریوند فریده، *معناشناسی عفاف در قرآن و حدیث*، تهران، ص ۲، ۱۳۸۶.

^۴ مطهری مرتضی، *مقام زن، خلاصه آثار استاد شهید مرتضی مطهری*، صفحه ۱۰۶ تهران: دانشگاه امام صادق ۱۳۸۱. ه. ش.

ویژه ای برای زنان است که مانع و بازدارنده ی نگاه نامحرمان به او و یا مانع انگیزش تمایل جنسی مردان باشد.^۱

شهید مطهری در مورد واژه حجاب با تأکید بر مفهوم پوشش بیان می‌کنند: «کلمه‌ی حجاب هم به معنی پوشیدن است و هم به معنی پرده و حاجب. بیشتر استعمالش به معنی پرده است. این کلمه از آن جهت مفهوم پوشش می‌دهد که پرده وسیله‌ی پوشش است و شاید بتوان گفت که به حسب اصل لغت هر پوششی حجاب نیست، آن پوششی حجاب نامیده می‌شود که از طریق پشت پرده واقع شدن صورت گیرد.»^۲

"عقل" در لغت به معنای امساک و نگاهداری، بند کردن، باز ایستادن و منع چیزی است. در باره معنای لغوی عقل گفته شده است که عقل از «عقال» گرفته شده است؛ و «عقال» به معنای طنابی است که به وسیله آن زانوی شتر سرکش را می‌بندند و به این دلیل به عقل، عقل می‌گویند که این نیروی باطنی، شهوات و هواها و خواسته‌های شیطانی درون انسان را به بند می‌کشد. همچنین واژه عقل و مشتقات آن در لغت به معنای فهمیدن، دریافت کردن است. در قرآن کریم نیز به معنای فهم و ادراک آمده است. در روایات به معنای گوناگونی استعمال شده است که یکی از معانی آن، قوه تشخیص و ادراک و وادار کننده انسان به نیکی و صلاح و بازدارنده وی از شر و فساد است.^۳ واژه عقل و مشتقات آن در قرآن کریم، به معنای درک، فهم و قوه تشخیص برای خیر و شر و خطا و صواب آمده است.

«و قد کان فریق منهم یسمعون کلام اللّٰه ثم یحرفونه من بعد ما عقلوه.»^۴

گروهی از ایشان، کلام خدا را می‌شنیدند، سپس آن را تغییر می‌دادند بعد از آنکه آن را تعقل کرده بودند.

«و لقد ترکنا منها آیهً بینةً لقوم یعقلون»^۵

و به تحقیق ما واگذاشتیم از آن، علامتی آشکار برای گروهی که می‌یابند به عقل «و تلک الامثال نضربها للناس و ما یعقلها الا العالمون.» و این مثلها را برای مردمان می‌زنیم، در حالی که نمی‌یابند آن را به عقل، مگر علما و دانایان.^۶

^۱ پرتال جامع علوم و معارف قرآن.بی.تا.

^۲ مطهری، مرتضی، *مساله حجاب*، ص ۶۳، قم: انتشارات صدرا، ۱۳۵۳ ه.ش.

^۳ اسلام پدیا، تاریخ ورود ۱۴۰۳/۳/۲۲، ساعت ورود: ۱۶:۴۰، ساعت خروج: ۱۷:۰۰

^۴ بقره: ۷۱

^۵ عنکبوت: ۳۵

^۶ عنکبوت: ۴۲

۹. تقویت باورهای دینی با احیای فرهنگ ناب اسلامی

اگر زنی دارای باوری قوی باشد شالوده شخصیتی او نیز بر اساس همین باور شکل می‌گیرد؛ چنان که حضرت علی علیه السلام می‌فرمایند: «الْمَرْءُ بِإِيمَانِهِ» یعنی: شخصیت انسان در گرو باورهای اوست. آن حضرت در جای دیگر می‌فرمایند: «وَالْمُؤْمِنُ بِعَمَلِهِ» یعنی: و ایمان انسان در عمل او جلوه گر است.

بنابراین، باید با تقویت پایه‌های دینی و باورهای اعتقادی، وسیله اعمال صالح را در زنان فراهم آوریم و این مسئولیت بیش از همه بر عهده متولیان مذهبی و فرهنگی جامعه است.

۱۰. باطن گرایی و سیرت گرایی به جای صورت گرایی

فراخوانی زن مسلمان به ارزشهای اصیل دینی و فراهم نمودن تمهیدات لازم برای تقویت عملی و پرورش روح ایمان و تعهد وی، نقش مهمی در این زمینه دارد. آنچه در اسلام ارزش دارد شخصیت وجودی و عظمت روح بلند انسان است و تن و نمای فیزیکی انسان منزلت والایی ندارد. حضرت مسیح علیه السلام می‌فرماید:

یعنی: بحق برای شما می‌گویم: تن چه سودی دارد در صورتی که ظاهرش درست باشد و درونش تباه. بدنهای شما چه سودتان دهد که خوشتان دارد و دلهایتان تباه باشد و سودی نبرید که پوست خود را پاک نگاه دارید و دلهای شما چرکین باشد.

۱۱. معرفی و شناساندن الگوهای زن مسلمان

انسان فطرتاً الگوگزین و اسوه‌پذیر است و دوست دارد ارزشهای باورمند خود را در چهره‌های مجسم دیده و همانندسازی کند. با وجود این امروزه زن مسلمان، آنچنان که باید با شخصیت‌های بزرگ تاریخ اسلام؛ همچون حضرت فاطمه زهرا و حضرت زینب سلام الله علیها؛ آشنا نشده تا دریابد که آنان چگونه با حضور توأم با وقار و متانت در جامعه اسلامی، شرافت و منزلت انسانی خویش را حفظ نمودند. به عنوان نمونه حضرت زینب کبری در پوشیدگی و حجاب چنان بود که از مردان در زمان پدر و برادرانش هیچ کس او را ندید جز در واقعه کربلا.^۱ زن مسلمان با شناخت شیوه رفتاری زهرای مرضیه علیها السلام و زینب کبری و الگوبرداری از آن، بازیچه هوسها قرار نمی‌گیرد و عامل فسادگستری نمی‌شود و به حیات طیبه و پاکیزه می‌رسد:

^۱ شبیری اعظم، سیمی زینب (س) در آئینه تاریخ، ص ۵۶، قم: مرکز نشر هاجر (وابسته به مرکز مدیریت حوزه های علمیه خاوران)، ۱۳۸۵ ه.ش.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْثَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ.^۱

یعنی: هر کس از مرد و زن که ایمان داشته باشد و عمل صالح انجام دهد، به او حیات پاکیزه می‌بخشیم و پاداش آنها را بهتر از اعمالی که انجام داده اند، خواهیم داد. خداوند در این آیه، پاداش و ثواب را در برابر عمل صالح دانسته است؛ یعنی ملاک برتری، زن یا مرد بودن نیست، بلکه هر انسان مؤمنی که عمل صالحی انجام دهد، به او پاداش داده می‌شود و فرقی هم بین زن و مرد نیست. البته کسانی که دستورها و قوانین الهی را سرلوحه زندگی خود قرار می‌دهند در قرآن و احادیث از آنان، به نیکی یاد شده است. در این میان، پیروی از اسوه‌ها تأثیر بسزایی در رشد و تکامل آدمی دارد و چه اسوه ای بهتر از کسی که پیامبر گرامی اسلام درباره او می‌فرماید: «إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَيَغْضَبُ لِعُصْبِ فَاطِمَةَ وَ يَرْضَى لِرِضَاهَا.» یعنی: خداوند با غضب فاطمه علیها السلام غضبناک می‌شود و با رضایت او راضی می‌شود.

زن با حجاب، در تیررس هواهای نفسانی ناپاکان نیست؛ در نتیجه محبوب است و محبوب می‌ماند. زنان با حجاب چون مرواریدی در صدف عفافند که با ارزشند و گران بها. کوتاه سخن این که زنان با حجاب تنها بنده خداوند و سبب عزت و سرافرازی خود و خانواده شان می‌باشند.^۲

حضرت امام خمینی رحمه الله در خصوص جامعیت حضرت زهرا علیها السلام و الگو قرار دادن این بانوی فرشته خو می‌فرماید:

تمام ابعادی که برای زن متصور است و برای یک انسان متصور است، در فاطمه زهرا علیها السلام جلوه کرده و بوده است. یک زن معمولی نبوده است؛ یک زن روحانی، یک زن ملکوتی، یک انسان به تمام معنا انسان، تمام مشخصه انسانیّت، تمام حقیقت زن، تمام حقیقت انسان، این زن معمولی نیست؛ این موجود ملکوتی است که در عالم، به صورت انسان ظاهر شده است بلکه موجود الهی جبروتی، در صورت یک زن ظاهر شده است. زنی که تمام خاصه‌های انبیا در او است. زنی که اگر مرد بود، نبی بود. زنی که اگر مرد بود، به جای رسول الله بود. استاد شهید مرتضی مطهری نیز در تبیین عظمت و جامعیت حضرت زهرا علیها السلام می‌نویسد:

^۱ نحل: ۹۷

^۲ اسحاقی سید حسین، مروارید عفاف: *کاوشی در حیا، غیرت و حجاب*، ص ۶۵ چاپ: اول، قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، با همکاری دفتر امور زنان و خانواده سازمان صدا و سیما، ۱۳۸۶ ه. ش.

در تاریخ اسلام، زنان قدیسه و عالی قدر فراوانند. کمتر مردی است به پایه خدیجه برسد و هیچ مردی جز پیغمبر صلی الله علیه و آله و علی علیه السلام به پایه حضرت زهرا علیها السلام نمی رسد. حضرت زهرا علیها السلام بر فرزندان خود که امامند و بر پیغمبران غیر از خاتم الانبیاء برتری دارد.^۱

در مقایسه ای کوتاه بین اسلام و سایر مذاهب و مکاتب درمی یابیم که زن در اسلام، ارزش و منزلت والایی دارد. حضرت امام رحمه الله در این باره می فرماید:

آن قدر که اسلام به زن خدمت کرده است، خدا می داند که به مرد خدمت نکرده است. اگر خداوند این اندازه برای زنان ارزش قائل است برای آن است که صلاح و فساد کشور بستگی به صلاح و فساد خانواده دارد. اگر کانون خانواده، یک محیط آرام و دور از اضطراب و دلهره باشد، زمینه برای رشد و تربیت آینده سازان فراهم می آید و مسائلی چون طلاق، جار و جنجال، اضطراب و بیماری های عصبی و روانی کاهش می یابد. البته زنان به دو دسته صالح و ناصالح تقسیم می شوند که بین این دو دسته از جهت ارزش و منزلت، فاصله بسیار است؛ چنان که امام صادق علیه السلام می فرماید: «لَيْسَ لِلْمَرْأَةِ خَطَرٌ لِّصَالِحَتِهَا وَ لَا لِطَالِحَتِهَا فَأَمَّا صَالِحَتُهَا فَلَيْسَ خَطَرُهَا الذَّهَبُ وَ الْفِضَّةُ هِيَ خَيْرٌ مِنَ الذَّهَبِ وَ الْفِضَّةِ وَ أَمَّا طَالِحَتُهَا فَلَيْسَ خَطَرُهَا التُّرَابُ التُّرَابُ خَيْرٌ مِنْهَا».

یعنی: برای زن، ارزش و هموردی نیست؛ نه برای صالح آنها و نه برای ناصالح آنان. زن خوب ارزشش، با طلا و نقره برابری نمی کند بلکه بهتر از طلا و نقره است اما زن بد، خاک نیز قیمت و بهای او نیست بلکه خاک بهتر از اوست.

۱۳. بازنمایی مصونیت ها و فواید حجاب

با بررسی آثار تمدنهای مختلف در می یابیم که حجاب از آداب و رسوم دیرینه تمدنهای بشری بوده است. نقوشی که از نیاکان به جا مانده، از احترام به حجاب در بیشتر قومها و ملت ها حکایت می کند:

در نقشهایی که از ایران باستان بر جای مانده، هیچ صورت زنی دیده نمی شود و ناامنی از ایشان نیز به نظر نمی رسد.

قرآن، به زنان مؤمن می آموزد که با پیروی از حکم پیامبر صلی الله علیه و آله پوشش های بلند (مانند چادر) بر خویش افکنند تا شناخته نشوند و مورد آزار قرار نگیرند:

«يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّلزَّوْجِكَ وَ بَنَاتِكَ وَ نِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ»^۲

از مجموع آیات و روایات اسلامی برمی آید که زن باید خود را از نامحرم

^۱ مطهری مرتضی، نظام حقوق زن در اسلام، ص ۱۱۹، چ: سی و پنج، تهران: انتشارات صدرا، ۱۳۸۲ ه ش.

^۲ احزاب: ۵۹

پوشیده دارد و از هرگونه رفتار و سخن و لباسی که نظر نامحرم را جلب کند، بپرهیزد تا کسانی که در قلبشان طمع وجود دارد، به او تمایل پیدا نکنند. امام باقر علیه السلام در هشدار می‌فرماید: سخن گفتن با زن نامحرم، از دام‌های شیطان است. حجاب، سدّی در برابر امیال هوس‌بازان است و باعث روآوری جوانان به ازدواج می‌شود؛ چنان که بی‌حجابی و بی‌عفتی می‌تواند سبب گریز جوانان از ازدواج گردد. حجاب موجب خشنودی خداوند است؛ زیرا زن، با حجاب، جلال خود را حفظ می‌کند و به راستی جمال و جلال زن در حجاب اوست. حجاب وسیله‌ای برای گسستن بندهای اسارت نفس و رهایی از آن است؛ حجاب نشانگر حیا و پاکی روح و روان زنان است و استقلال فرهنگی و دینی یک جامعه را به نمایش می‌گذارد و ایمان و اعتقاد زن را به خداوند نشان می‌دهد.^۱

نتیجه‌گیری

امروزه یکی از مسائل مهمی که جامعه‌ی ما را تهدید می‌نماید، بی‌بند و باری و بی‌عفتی بعضی از زن‌ها در جامعه است، که باعث اشاعه فحشا گردیده، جوانان زیادی را درمنجلاب گناه و فساد غوطه‌ور کرده است.

زن از دیدگاه اسلام دارای شخصیتی والا و ارزشمند بوده، وجود او مایه رحمت و مودت برای جامعه است و همچنین مربی آن جامعه زن می‌باشد، لذا زن با این وظیفه خطیری که دارد باید از جمیع خطرهای مصون بماند و بهترین راه برای این مصونیت، صیانت از شخصیت و کرامت زن می‌باشد و برترین مصداق آن حفظ حجاب زن است.

از دیدگاه عقل و نقل، فلسفه حجاب می‌تواند به عنوان یک اصل اجتماعی و اخلاقی مورد بررسی قرار گیرد. این مفهوم نشان می‌دهد که حفظ ارزش‌های انسانی و اخلاقی از اهمیت بالایی برخوردار است و حجاب به عنوان یک ابزار برای تقویت این ارزش‌ها مطرح می‌شود. با توجه به مبانی عقلی ذکر شده، می‌توان نتیجه گرفت که حجاب نه تنها یک حکم دینی، بلکه یک ضرورت عقلی برای حفظ کرامت و ارزش زن، نظم و امنیت جامعه، سلامت روان و جسم، و ترویج فضایل اخلاقی و .. است.

حجاب، زن را از نگاه‌های هوس‌آلود و سوءاستفاده افراد سودجو حفظ می‌کند، به حفظ حریم خانواده و روابط زن و مرد کمک می‌کند، و در نهایت، زمینه‌ساز جامعه‌ای سالم و با فضیلت می‌شود.

فهرست منابع

^۱ اسحاقی سید حسین، مروارید عفاف: *کاووشی در حیا، غیرت و حجاب*، ص ۵۴ تا ۶۶، چاپ: اول، قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، با همکاری دفتر امور زنان و خانواده سازمان صدا و سیما، ۱۳۸۶ ه. ش.

۱. قرآن کریم
۲. نهج البلاغه
۳. اسحاقی سید حسین، مروارید عفاف: کاوشی در حیا، غیرت و حجاب، ص ۵۴ تا ۶۶، چاپ: اول، قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، با همکاری دفتر امور زنان و خانواده سازمان صدا و سیما، ۱۳۸۶ هـ.ش.
۴. ابن منظور، محمد بین مکرم، لسان العرب، ص: ۳۶، ج ۴، بیروت: دار صادر، ۲۰۰۰م.
۵. پیوند فریده، معناشناسی عفاف در قرآن و حدیث، تهران، ص ۲، ۱۳۸۶ هـ.ش.
۶. رجائی محمدرضا، راز خوشبختی زن و شوهر، صص: ۲۰۹ _ ۲۱۲، اصفهان: مرغ سلیمان، ۱۳۹۱ هـ.ش.
۷. سخنان مقام معظم رهبری در دیدار با مدیران و برنامه سازان کشورهای مختلف، ۱۳۸۵/۲/۲۶؛ در پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای
۸. شبیری اعظم، سیمی زینب (س) در آیین تاریخ، ص ۵۶، قم: مرکز نشر هاجر (وابسته به مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران)، ۱۳۸۵ هـ.ش.
۹. شیخی محمد تقی، جامعه شناسی زنان و خانواده، نشر صدف، ۱۳۸۰ هـ.ش.
۱۰. محمدی، قربان علی، حجاب، ص ۶، مشهد: آستان قدس رضوی ۱۳۹۱ هـ.ش.
۱۱. مطهری، مرتضی، مساله حجاب، ص ۶۳، قم: انتشارات صدرا، ۱۳۵۳ هـ.ش.
۱۲. مطهری مرتضی، مقام زن، خلاصه آثار استاد شهید مرتضی مطهری، صفحه ۱۰۶ تهران: دانشگاه امام صادق ۱۳۸۱ هـ.ش.
۱۳. مطهری مرتضی، آشنایی با قرآن، ص ۵۰، ج ۱، بی جا، بی تا.
۱۴. مطهری مرتضی، مقام زن، خلاصه آثار استاد شهید مرتضی مطهری، صفحه ۱۰۶ تهران: دانشگاه امام صادق ۱۳۸۱ هـ.ش.
۱۵. مصباح، محمد تقی، آموزش فلسفه، ج: اول، قم: انتشارات موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (قدس سره) ۱۳۹۱ هـ.ش.
۱۶. موسوی سید حسن، مد و مدگرایی و جایگاه آن در سبک زندگی اسلامی، ص ۲۴۳، قم: موسسه بوستان کتاب، ۱۳۹۴ هـ.ش.
۱۷. نصیری الحسینی، قادری حسین، علوم نوین در اسلام، (بررسی احکام و دستورات اسلام از دید علوم پزشکی، بیولوژی و روانشناسی) ص ۱۳۰، یزد: اندیشه کویر، ۱۳۹۷ هـ.ش.
۱۸. یحیایی علی، فلسفه اخلاق، صص ۱۹-۲۳، قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۳ هـ.ش.
۱۹. خانی مهتاب و حفیظه مهدیان، مولفه های باز نمایی الگوی سوم زن مسلمان در رسانه ها، مجله نخبگان علوم مهندسی، جلد ۸، شماره ۴، سال ۱۴۰۲ هـ.ش.
۲۰. سایت: پرتال جامع علوم و معارف قرآن.بی تا.
۲۱. اسلام پدیا، تاریخ ورود ۱۴۰۳/۳/۲۲، ساعت ورود: ۱۶:۴۰، ساعت خروج: ۱۷:۰۰۱۳۹۱ هـ.ش.
۲۲. سایت ویکی پدیا
۲۳. سایت فرهنگستان علوم اسلامی قم، کد مطلب: R11 تاریخ ورود: ۱۴۰۳/۳/۲۲، ساعت ورود: ۱۶:۴۰ ساعت خروج: ۱۷:۰۰
۲۴. همایش ملی حضور موثر زن، ۱۴۰۲/۱۰/۱۳ هـ.ش.